

ГОДИНА I.

СОФИЯ, ВТОРНИКЪ 17 ЯНУАРИИ 1895 ГОД.

БРОЙ 31.

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Администрацията се намиратъ въ СОФИЯ.

Неплатеня писма не се приематъ.

Ръжониси не се връщатъ

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

Абонаментътъ се прѣдпраща

За год. лева 10 —
„ 6 м. „ 5 —
„ 3 м. „ 2 50

За въ странство лева 14

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по 15 ст. на редъ на 4 страни

LE SOCIALISTE
Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Redaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOZIALIST
Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Работниците печатари въ София.

Отъ дълго време между работниците печатари въ София има недоволство отъ безсѣйствата експлоатация на господаритѣ имъ, които се ползуваха безмѣрно отъ това, че словослагателитѣ нѣмаха никакво свое дружество. До сега всѣки работникъ отдѣлно е билъ свършено слабъ къмъ прищѣвитѣ и произволитѣ на печатарѣтъ капиталистѣ. Единичното орѣжие на всѣки словослагателъ е било това, да напуща работата. Нъ това орѣжие въ рѣцѣтъ само на единъ човѣкъ не е било опасно за господарѣтъ, тъй като, при отсъствие на сговорността, той лесно е намиралъ или взималъ отъ друга печатница двама или трима други словослагатели.

Подъ давлението на това съзнание, словослагателитѣ съзнаха, че стачката става едно силно орѣжие само тогава когато тя се подкрѣпи и премине въ рѣцѣтъ на всичкитѣ имъ другари. Тѣ съзнаха, че интереситѣ на всѣки словослагателъ по отношение къмъ господаритѣ сѣ еднакви съ интереситѣ на всичкитѣ други словослагатели.

Така естествено се роди *Централния Печатарски Синдикатъ въ София* за защита на общитѣ интереси на всичкитѣ работници печатари.

Той синдикатъ, който броя сега около 200 души членове, съ общото и трайно подкрѣпление на всичкитѣ словослагатели, обѣщава да стане една истинска *работническа крепостъ* въ София.

Слѣдъ неговото основаване една обща радостъ почувствуваха софийскитѣ словослагатели; тѣ усѣтиха, че сдобиха една дѣлница, единъ защитникъ.

Отъ много време между софийскитѣ капиталисти печатари буржуа е станало обичай съ мѣсеци да не заплащатъ на работниците, като ги принуждаватъ да се срамятъ предъ кредиторитѣ си, да правятъ залъгътъ си по оскъденъ и да търпятъ разни други лишения. И ето стачкитѣ почнаха да се обявяватъ една слѣдъ друга: вай напредъ въ печатницата Вълковъ, сегнѣ — при Шимачекъ, „Либералний Клубъ“, Янко С. Ковачевъ и Т. Х. Тошевъ. Първитѣ се спечелиха безъ голѣми съпротивления, тъй като господаритѣ излѣзоха толкова благоразумни да си платятъ дължимото. Но още не излезе така съ другитѣ три. Сега въ София се намиратъ около 80 души словослагатели безъ работа.

Господаритѣ недоброевѣстно сѣ се заипагили. „Вий искате да ни заповѣдвате!“ казалъ единъ отъ тѣхъ на работниците. А г. Ионковъ Владикиѣ, интимни човѣкъ въ печатницата на „Либералний Клубъ“ казалъ запаметено на единъ отъ словослагателитѣ: „Социалисти искате да ставате, ха!“; но работникътъ го подигралъ: „това не е още социализмъ, — да си искамъ паритѣ, за които съмъ работилъ; ти социалистъ ли бѣше, когато въ Стамболово врѣме ходѣше съ скъсани кудури?“

Г. Ковачевъ отишелъ по нататѣкъ. По-неже синдиката му предложилъ нѣкои условия, между които и това, да не взима работата на ония печатници, гдѣто има стачка, той се оплакалъ на полицията; единъ приставъ повикалъ предсѣдатели на синдиката да му иска разяснения; но пристава неможалъ да даде никакво удовлетворение на г. Ковачева, като му отговорилъ: „какво мога да направя, когато на работниците не е заплатено за работата имъ?“. Сѣщия приставъ си позволилъ обаче да направи на предсѣдателя единъ истиндактъ, което не е негова работа. Той го запиталъ защо така демонстративно сѣ испратили др. Сумпуровъ на гарата и по рѣшението на синдиката ли е станалъ това? Работникътъ му отговорилъ, както си е въ дѣйствителностъ, че словослагателитѣ по своя частна инициатива сѣ испратили своя агитаторъ, и пристава, като не намѣрилъ никакъв претекстъ, билъ принуденъ да се извини. Но ако и да бѣше това станало по рѣшението на синдиката, работа ли е на полицията да знае вътрѣшнитѣ дѣла на синдиката? Стамболовщината е легнала въ кръвта на полицейскитѣ отъ „новата епоха“; тѣ не искатъ да се свикнатъ съ мисълта, че конституцията гарантира пълна свобода на сдружаванитѣ, мѣншията и събранитѣ.

Работниците иматъ законно право да манифестиратъ, да демонстриратъ свойтѣ желания и чувства; съ това въ нищо не се докосва „обществения порядъкъ“ и ако полицията иска да възстановява казанкии и Стамболовския „порядъкъ“, това е нейнъ произволъ, нейно беззаконие, което заслужа протестъ на всичкитѣ граждани въ България. Тя, която защитава господаритѣ, е длъжна поне да остави работниците свободно да се ползуватъ отъ законитѣ на страната. Иначе, ония, които *общиаватъ* законността, скоро ще иматъ една ожесточена борба съ ония, които искатъ да я *испълняватъ*.

И така, при всичката упоритостъ на софийскитѣ печатари-капиталисти, печатаритѣ-работници сѣ повѣли борба за едно *право дѣло*, за защита на свойтѣ жизнени интереси. Тѣ иматъ моралната поддрѣжка на всичкитѣ съзнателни работници въ България и въ странство. Ний високо издигаме своя гласъ въ защита на софийскитѣ словослагатели, като сме увѣрени, че тѣ сѣ една умѣла тактика ще подкрѣпятъ своята борба до край.

Какъ ще се свършатъ тритѣ стачки, обявени напоследѣкъ въ печатницитѣ на „Либералний Клубъ“, г. г. Ковачевъ и Тошевъ, не може да се предвиди. Но на несправедливата неотстъпчивостъ на господаритѣ, работниците трѣбва да отговарятъ съ по голѣмото залгчаване връзкитѣ на своята солидарностъ.

Нека тѣ взематъ единъ добъръ урокъ отъ самитѣ господари на горнитѣ три печатници. Отъ „Либералний клубъ“ притежателитѣ се отнесли въ провинцията и чакъ въ Виена за да търсятъ работници, които да замѣстятъ стачниците; тия притежатели по политическитѣ

си убѣждения принадлежатъ къмъ „Либералната партия“ на Радославиститѣ; г. Ковачевъ е върлъ *Цанковистъ*; г. Тошевъ е *Стамболовистъ*, а сега билъ, казватъ, и *консерваторъ*. Ето ви представители на четири буржуазни партии, които върло се гонятъ една друга, но по отношение къмъ работниците тѣхнитѣ представители сѣ съгласни и предпоятъ да гледатъ какъ 80 стачивници ходятъ по улицитѣ безъ работа, отъ колкото да отстъпятъ на тѣхнитѣ най справедливи искания.

Г. Г.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— За скандала въ Търново. Вѣстникитѣ писаха за скандала въ Търново, а въ туй число и „Свобода“. Последнии вѣстникъ едва ли не казва, че Търново е потъналъ въ огънь и пламъци! Отъ свѣденитѣ обаче, които се получиха въ редакцията ни, се вижда, че работата стои съвсѣмъ иначе. Остатѣцитѣ отъ Стамболовитѣ шайки за да въскресятъ своя кумиръ, употребяватъ най ниски срѣдства. Така на 6 т. м. тѣ нощемъ манифестирали изъ Търново, слѣдъ което отишли въ единъ шантажъ, гдѣто произвели скандалъ. Началника заповѣдалъ да се затвори шантажа, въ когато той се явива, тѣ се спущатъ отгорѣ му, вслѣдствие на което сѣ станали наранявания. На слѣдующия денъ гражданитѣ се събрали на митингъ, за да осѣдятъ калната опозиция на Стамболова. Стамболовиститѣ и тукъ поискали да развалитъ митинга, като се хвърлили върху единъ отъ ораторитѣ. Полицията изново се намѣсила и станали сериозни сбивания.

Положението било много интересно. Събранитѣ, макаръ и да сѣ биле крайно разгнѣвени противъ вагабонството на стамболовиститѣ, по никой начинъ не искали да слушатъ ораторѣтъ на правителството г. Гайдовъ. Билъ поканенъ да говори другари ни Н. Габровски. Като осѣдилъ дивитѣ походи на най-развратнитѣ елементи въ Търново, групиращи подъ знамето на бившии диктаторъ, той изказалъ възгледитѣ на социалиститѣ къмъ жалката имъ опозиция.

„Ний, социалиститѣ, сме опозиция, казалъ той, нъ ний сме за свободата на митингитѣ, словото, печата и др., когато пъкъ Стамболовитѣ привърженици биятъ, колѣтъ и задупчаватъ всѣка свобода. На многомѣста ораторѣтъ битъ прѣкъсванъ съ виковетѣ „вѣрно!“

„Ний сме противъ днешното реакционно правителство затова, че то осѣднѣ гдѣто не е способно да направи нѣщо за работни народъ, нъ не е въ състояние да гарантира и спазва законността; но отъ друга страна, ний сме сто пѣти повече противъ стамболовиститѣ, които сѣ сѣднѣски разбойници и сега, когато не сѣ на властъ; ако вий изберете нѣкого отъ тѣхъ, вий ще оправдаете неговото тиранско управление.“ („Никога нѣма да си избираме“, викатъ изъ множеството) Слѣдъ свършването и отгългнито си, другарѣтъ ни билъ посрѣщанъ съ шумни ръжопѣскания.

При всичко, че управителѣтъ поиска да извлѣче най-голѣма полза за правителството, но множество отъ Търновскитѣ граждани разбраха, че ако тѣ сѣ противъ шайкитѣ на Стамболовиститѣ, по никой начинъ не могатъ да оправдаватъ произволитѣ на днешното правителство и да избирать на слѣдницитѣ на Стамболова — консерваторо-сѣдиниститѣ.

Нека забѣлѣжимъ още, че управителѣтъ е държалъ предъ събралитѣ се при управлението една крайно реакционна, консерваторска рѣчь. „Полицията, казалъ той, е ръководителъ на гражда-

нитъ въ пѣти на прогресса". Така, ако стамболовиститъ правятъ скандали, правителството пъкъ иска да печели поддръжка за своята прѣдсѣнителна политика.

—Полицията сеопитала да растури въ Тръвна единъ митингъ. На 3-й т. м. въ Тръвна около 300 души граждани се събрали на митингъ за да осѣдятъ Тръвненското кметство и протестирайтъ противъ прилагането на закона за акцизѣ. Обаче полицията не се забавила да си тикне гагата за да растури митинга. Въпреки нейнитъ насилия, гражданитъ се разпрѣснали, слѣдъ като взели горната резолюция.

Ний вече имаме случай много пѣти да съобщимъ за призовитъ на полицията, която не допуца гражданитъ свободно да си упражняватъ правата. Другитъ вѣстници сѣщо така даватъ често свѣдения за тия произволи. Но правителството като че ли не чува и не вижда. То иска да бѣде послѣдователно въ своя натискъ. Като направи съ болшинството си въ Народното Събрание цѣлъ редъ покушения върху кесията на работнитъ денькоплатци, то по реда си иска да не допуца и всички онии събрания и заявления, които естествено се породиха слѣдъ затварянето на Събрането; въ тия събрания и митинги гражданитъ не правятъ друго, освѣнъ си отплащатъ съ протестъ противъ онова, което тѣхнитъ деспотати имъ дадоха.

Властѣта иска да бѣде послѣдователна въ своето противоконституционно дѣйствиѣ. Въ отговоръ на това селени, занаятчици и работници трѣбва да дѣйствуватъ още по енергично.

—Директорътъ на Народната Библиотека въ София г. Д. Мариновъ е отстраненъ отъ служба по исканieto на прокурора при русенския окръженъ сѣдѣще прочуто дѣло за злоупотребления на училищнитъ ламби, кюмюръ, дърва и др. извършени отъ г. Д. Маринова кражби, като директоръ на русенската мъжка гимназия. Притѣтъжки обвинения правителството до сега е държало на служба г. Маринова. Това препорѣчва самото правителство на консерваторитъ и съединиститъ. Ний ще чакаме да се свърши дѣлото за да види учащата се младежъ какви въспитатели ѣ се даватъ.

—Повторно пишатъ отъ с. Брестовица, Пловдивски Окрѣгъ, че кмета не предавалъ редовно в. **Социалистъ** на абонатитъ. На първото ни съобщение той не е обърналъ никакво внимание. Но не сѣ само читателитъ ни, които се оплакватъ отъ него. Той господинъ Хараланъ Кренчевъ, билъ цѣлъ стамболовъ въ селото си, всички сѣ викнали отъ него за писаніе побойна на кого завърши. Помощникътъ му Тодоръ Новчевъ тѣ сѣщо не му отетъ живалъ; „не е останало селиниѣ, когото той да не се даѣ въ сѣдѣ,“ пише дописникътъ.

Благодарение на нестѣзнанието на селенитъ, въ много села се промѣкватъ за общински управници разни експлоататори и ливхари, които нито зачитатъ нито пъкъ познаватъ нѣкакъвъ законъ. Това сѣ хора, върху които стамболовци могатъ много да царуватъ.

Обаче онии села, които теглятъ отъ тѣква общ. управници, иматъ законни срѣдства да се отърватъ отъ тѣхъ; тѣ трѣбва да ги бламираатъ и да си избератъ други.

—Кметски произволъ. Въ журналистиката колкото и да се е разисквалъ въпроса за положението на учителитъ, като въспитатели на подрастающето поколѣние и като пионери за политическото въспитание на масата, но и до сега нищо положително не е направено за тѣхното подобрене. Даже тѣ не сѣ зацитени и отъ произволитъ на разни кметове и думбази, които сѣ засѣдали на гърбътъ на работния народъ и му смучатъ кръвта. Щомъ учителитъ посочитъ това на простия народъ, чорбаджитъ се ожесточаватъ и ги прѣстѣдватъ.

Единъ отъ многото такива е и кмета на с. Костенецъ, Софийско, Л. Хаджийски. Милостѣта му безъ никакъвъ поводъ на 10 т. м. е арестувалъ учителитъ Войниковъ и Самсаровъ, единственната вина на които се състояла въ това, че тѣ сѣ сподѣлили социалистически убѣждения, и като свободни граждани, тамъ гдѣто се е оказвало нужда, агитирали сѣ за въ полза на социализма. Постѣжката на кмета е по вече отъ беззаконна, понеже въ чл. 71 отъ закона за общинитъ се казва, че вметътъ има право да арестува само разбойници. Нима и учителитъ сѣ разбойници, та да се третирагъ така разбойнически, безъ ни най малка вина? Ако той е обиденъ отъ социалиститъ, има сѣдилище.

—Поканваме Софийската телеграфна станция да ни предава телеграммитъ по ясно написани. Има такива, които твърдѣ мъчно се прочитатъ.

—Излѣзе отъ печатъ кн. IV отъ Дѣло, мѣсечно списание за литература и общест-

венни знания, редакторъ В. Благосла. г. Пловдивъ. Годишна цѣна 10 лева.

В. „Миръ“ и Конституцията.

Отъ като е започналъ в. „Миръ“ да излиза, нѣколко пѣти вече подмѣта за създаването, ту на кодификационна комиссия, ту на втора камара или държавенъ съвѣтъ, ту за даване по-голѣми прерогативи на княза, ту за измѣнение на конституцията. Ни едижжъ, този консерваторски органъ, не е изгѣзвалъ явно да докаже необходимостта отъ тѣзи измѣнения, които препорѣчва, а винаги се е задоволявалъ самъ съ подметания и подшувания. Този начинъ на повдигане въпроси и на пропагандиране своитъ идеи е присиѣщъ амо на българскитъ консерватори. Само у тѣхъ сме виждали ний тази придворна маниера, отдалечъ, отдалечъ леко като сѣнѣа, да закачатъ пѣщо си и да гледатъ отстрана какво впечатлѣние произвежда; ако реагираніето (противодѣйствието) е слабо, тѣ повтарятъ и подчеркватъ казаното, като впиватъ жилото по-дълбоко, ако пъкъ и при най лекото докосване ги хванатъ на мѣсгото, преди да успѣятъ даже да изгладятъ отъ лицето си коварната замисль, тѣ бързатъ по най певиненъ начинъ да се оправдаватъ, че тѣмъ и на умъ даже не било идвало подобно пѣщо. Тази маниера е обща на всички придворни интригантѣ и е тѣй стара, колкото е стара и глупостта на народитъ да оставятъ своитъ сѣдбини въ рѣцѣтъ на помазани и непомазани вѣнценосци. Най типично изображение, тази маниера е намѣрила въ драмата на великий Шекспира „Огелло“, въ лилето на Яго. Нейно подобие въ нашата литература, читателитъ ще срѣщне въ лицето на Исаака, коварниятъ византиецъ въ извѣстната драма „Иванку, убиецътъ на Асепя“.

Тази рабска, подлизническа маниера се е толкова сраснала съ характеритъ на консерваторитъ, щото отъ придворнитъ антипамбъри, гдѣто тя най добръ вирѣе, тѣ я препасятъ въ живота и въ журналистиката. Така, въ единъ отъ миналитъ (41-й) броеве на в. „Миръ“ тѣ загатнаха, че понеже въ редѣтъ на европейскитъ конституционни държави само Сърбия, Гърция и България имали двѣ законодателни тѣла — сенатъ и камара — а въ послѣднитъ двѣ не се изисквало и никакъвъ избирателенъ цензъ, то, като се вземало предъ видъ „незавидното политическо, икономическо и финансово положение на тѣзи три балкански държавици“, ний щѣли сме да се принудимъ „безъ да върваме въ предразсѣдки, да признаемъ, че този политически строй билъ фаталенъ за малкитъ държавици“.

Така пише в. „Миръ“. Очевидно е, че нито държавнитъ съвѣти, нито избирателнитъ цензове не могатъ спаси една държава или държавица, когато нейнитъ короновани и некороновани глупци, нарѣчени „върховни ръководители на сѣдбинитъ на родитъ“, нарѣчени „велики държавни мъже“ и тласкатъ въ погибель, като я каратъ да играе ролята на велика сила. Италианскитъ сенатъ, състоящъ повечето отъ князе, не спаси Италия отъ грозната финансова криза. Коронованитъ сѣйгунджия Миланъ, като върлува толкова години самовластно въ Сърбия и най послѣ като накара сина си да прѣмахне конституцията, не спаси Сърбия отъ банкрутството, а, напротивъ, все повече и повече я въмква въ него. Очевидно е, че финансовото съсипване на Гърция е слѣдствие отъ разбойническата политика на Делиялисъ — Трикуписа — нѣщо като нашитъ стамболовъ и Начевичъ, които отъ 15 години насамъ оголватъ народа и пълнатъ своитъ джебове и онии на приятелитъ си. Очевидно е още, че не отсъствието на Държавенъ Съвѣтъ и избирателенъ цензъ у насъ докараха осемгодишното

бѣснуване на стамболова и двѣстѣ милионитъ заемѣ на Начевича, а исключителното господство на княза, войската и двама трима потабили — идеалитъ на консерваторитъ. Очевидно е, найсетѣ, че презъ време на преврата въ 1881 г. създадения отъ консерваторитъ Държавенъ Съвѣтъ и усилената княжеска власть съ 7 годишнитъ изпълномощии не само че не докараха нѣкоя добрина на страната, а напротивъ хвърлиха я въ най голѣмъ административенъ и финансовъ безпорядѣкъ. Очевидно е, съ една рѣчь, че ниспираторитъ на в. „Миръ“ събрали адреса на горното си заключение, тѣй като, то, по своята Насрадинъ-Ходжова умствена дълбочина повечко би приличало да се яви въ лакейскитъ апартаментъ на Софийскитъ дворецъ, отколкото въ единъ официозенъ органъ.

Но не е само това. Когато по поводъ на сѣщото туй консерваторско заключение, в. „Народни Права“ имъ напомни 1881 г., тѣхний органъ въ 47-й си брой, бърза по чисто Яговски да се отрѣче отъ думитъ си. „Вд, казва той, консерваторитъ и не мислятъ да измѣняватъ конституцията. Това тѣ оставятъ на либералитъ, като Каравелова, който управлява съ юмрукъ, на Радославова, който знаеше сопата, на Цанкова, който се съгласи да измѣни старата конституция и на стамболова, който напстина я измѣни въ консервативенъ духъ. Но, като казва това в. „Миръ“, прави слѣдующата неочаквана бѣтъжка: „Консерваторитъ нѣтъ положатъ всички усилия и грижи да приложатъ конституцията напълно и точъ въ точъ за да испѣкнатъ понаѣвъ нейнитъ недостатѣци, понеже съ нейнитъ нарушѣния се прикриватъ и недостатѣцитъ ѣ. . .“

Его що се нарича откровеностъ, нѣщо ново у консерваторитъ.

Това признание казва: при всичко че консерваторитъ сѣ противни на сегашната даже конституция, при всичко, че тѣ не върватъ днешний парламентаренъ режимъ да докара добрини на България, при всичко това, тѣ взематъ властѣта въ рѣцѣтъ си и ще приложатъ всички усилия и грижи да извадятъ паявъ недостатѣцитъ на конституцията, щото даже и социалиститъ да се убѣдятъ, че съ такива „либерални“ основни закони България не може да се управлява. Е, добръ, ний върваме въ това, което казватъ. Ний върваме, че може би скоро ще дойде време, когато нашитъ либерали ще се видятъ неспособни да управляватъ България, защото въ тѣхний либерализмъ свѣтътъ толкова върва, колкото върва и въ консерваторскитъ белгизмъ. Ний върваме още, че ако консерваторитъ удържатъ властѣта и заедно съ това смѣятъ да удържатъ своитъ консерваторски убѣждения, тѣ много по-скоро ще постигнатъ желанието си днесъ въ 1895 г., отколкото въ 1881 г. Тогава бѣше за тѣхъ май трудничко чрѣзъ властующитъ либерали да докаратъ преврата, а сега пѣтътъ имъ е изравненъ — властѣта е въ тѣхни рѣцѣ.

Че на прѣвъ погледъ, сѣкашъ, нищо не имъ прѣче да постигнатъ цѣльта си.

Първо, тѣ не стоятъ бездѣятелни. Има много мѣсеци вече отъ какъ тѣ полагатъ голѣми „усилия и грижи“ да посочатъ „недостатѣцитъ на конституцията“. Тѣ въмкнаха като факторъ въ политическия животъ „моралното влияние“ на войска и полиция, тѣ успѣха, съ незачитаніето на десетки сѣдбоносни закони въ една нощъ, да уронятъ достолѣнието и значението на Народното Представителство, успѣха да дискредитиратъ, гдѣто имъ трѣбва, парламентарний животъ и тѣ иматъ предъ себе си още цѣлъ редъ случаи, гдѣто да покажатъ всички недостатѣци на „либералната“ конституция. Въ тази разрушителна работа тѣ иматъ силни помощници. Развращающето демагогство и низкото

ласкание на пародните инстинкти от страна на либералствующите фракции, предателският заигравания на тираните и сопаджините съ представителите на чуждите държави, пълното поглъщане и изчезване на либералствующи „седицизъм“, най сетив, ненаситната алчност на щедро покровителствуваната буржуазия — всичко това, до нѣмай кждѣ, могло би да улесни тяхната задача, ако да не. . .

Могло би, но има много „ако“.

Едното от тях е, че днес българският народ брой 1895 година и е оставил далеч тъмните времена на 1881 г., за които не е изискал още пълна смѣтка. . .

Другото е, че консерваторите не сж оправдали още днешното си завземане на властта. . .

Третото, четвъртото и т. н. т.

Последното е че нашите буржуазни партии добри ще сторят, ако не правят смѣтка без ступанина.

Я. С.

Когато въ време на стачка господари-тѣ сж сговорни, работниците не трѣбва да падат по-долу, като си вредят съ своята неговорност.

ПОКУШЕНИЕ ВЪРХУ ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО ВЪ Г. ДРЪНОВО.

Както се предвиждаше, ония, които растуриха общинския съветъ въ г. Дръново, по свои интереси и съображения, не ще поискат да оставят гражданите свободно да си изберат общински съветници. На 15 т. м. всички шансове за сполука имаше пакъ стария състав на общ. съветъ, който се ползува съ общо доверие на гражданите. Но изборите въ тоя денъ се счели за нестана, понеже чорбаджиите видѣли, че на пусто ще отиде труда имъ, когато положиха за растуриването на бившия общ. съветъ.

Ето какви телеграми получихме отъ Дръново:

Дръново 15.1.95 г. София, Редакция „Социалист“, Копие „Знаме“.

Стамболовщината живѣе и върлува! Прѣдъ видъ неблагоприятното за думбазите болшинство при избирането допълнителни членове за избирателното бюро, достойния прѣдсѣдател обяви избора за нестана и отложень за новъ срокъ. Машиниация скроена по отрано.

Долу похитителите на народната свобода!
Долу такава „модерностъ“ и „белгийщина“!
Да живѣе работния народъ!
Да живѣе народната свобода!

Избират. Комитетъ.

Дръново 15.1.95 г. София, До Г-на М-ра Президента, Копие в. в. „Социалист“, „Знаме“.

Днесъ 15 Януарий Дръновските граждани на самото изборно мѣсто взехме слѣдующата резолюция: 1-во) Протестираме противъ безпричинното и слѣдователно крайно незаконно обявление днешний общински изборъ отъ страна на прѣдсѣдателя за нестана само за туй, че ще ли да бждѣт избрани лица негодни на разни Цачевци и Цочевци по цените на които произволно се растури до сегашния ни общински съветъ;

2-ро) Изявяваме своето недовѣрие и прѣзрение къмъ членове на натрапената ни тричленна комиссия;

3-то) Избираме нова комиссия, състояща отъ Г. Г. Съби Попски, Иванъ Белчевъ и Д. Тумбаловъ, въ които имаме доверие и които молимъ да се утвърдятъ за такива въ продължение най късно 7 дни, за да не прибегваме до саморасправа.

4-то) Искаме наказанието на тия, които безъ причина обявиха днешний изборъ за нестана;

5-то) Натоварваме Г. Г. Лунговъ, Иончевъ, Кундураджиевъ да поднесжт настоящата резолюция по принадлежностъ.

Да живѣе народа!

Долу похитителите на народната свобода!

Иванъ П. Лунговъ,

Хр. Стояновъ,

Станчу Кундураджиевъ.

Всичко било скроено по отрано, за да се осуети свободния изборъ въ Дръново. Отлаганието

на избора въ новъ срокъ е единъ отъ ония произволи, които консерваторщината введе въ система отъ 18-ий Май насамъ.

Ний канимъ правителството да потвърди незабавно избора на новата тричленна комиссия. То трѣбва, съгласно съ конституцията, да се събразива съ волята на гражданите. То не смѣе да излиза вънъ отъ ония граници, въ които сж го поставили законите! То нѣма право, за интересите на консерваторите въ Дръново и Цачевци въ София, да върши нови покушения върху неотемлимата правдина на гражданите свободно да упражняватъ избирателното си право.

Но ако то, отъ страхъ предъ освободителното движение въ Дръново, поиска да се повтарятъ изборите на Свищовъ, Вѣла-Слатина и Видинъ, то нѣма да направи друго, освѣнъ да ускори своето сгромолясане въ гробътъ, когато работния народъ копае на Стамболовската законностъ.

Истезаванъ, защото знае да защитава социализма.

Работникътъ Георги Томовъ въ Стара-Загора отишелъ въ кафенето „Свободна България“. Тамъ се намѣрили и познатите въ града буржуа Христати Стоевъ и Митю Янакевъ, които започнали да сипятъ единъ купъ клевети върху социализма; казвали, че социализмътъ проповѣдва мързель, не било вѣрно оноа, което се пише въ в. *Социалистъ* за пенсията, социалистите искали да дѣлятъ парите на хората, въ България нѣмало сиромаси, младежите не трѣбвало да поддрѣжатъ социализма и т. н. Завързала се горѣща препирня. Работникътъ Томовъ възразилъ на всичко това; като казалъ, че мързела го проповѣдватъ и поддрѣжатъ богаташите; социалистите никадѣ не сж писали, че искатъ да дѣлятъ парите, а напротивъ капиталистите всеки денъ ги дѣлятъ, като ги измѣкватъ изъ кисията на сиромаси, и сиромаси не че нѣма въ България, но богатшите не искатъ да ги видятъ. Слѣдъ това взелъ си шапката и съ другари си излѣзълъ.

Двамата господиновци останали посрамени. Но ако не можеле да оборятъ социализма, тѣ поискали да си заплатятъ като отмѣститъ на негови защитници. Времето било по 8 часа вечерта. Впущатъ се тѣ по дирите му и когато Томовъ съ другари си стигналъ до дюкина си, тѣ го сграбчатъ и го били по единъ безчеловѣченъ начинъ. Скандалътъ се завършилъ съ пристигането и намѣсването на единъ пазвантинъ. Но тѣ и къмъ него се обърнали сербесъ-сербесъ: „той е социалистъ, затвори го!“, като си спомнили, разбирасе, че полицията е тѣхенъ естественъ привърженикъ противъ социализма. Но пазвантина, единъбѣденъ човѣкъ не дигъ голѣмъ приятелъ на полицията, взелъ заповѣдта имъ за майтапъ; той не се сътилъ, че къмъ юмручните доказателства противъ социализма трѣбва да се притури още едно доказателство — затворътъ.

По тоя начинъ глупавите противници на социализма г-да Христати Стоевъ и Митю Янакевъ показали до край всичкото си ничтожество предъ социализма.

Но за да се свърши още по добръ, ний съветваме приятеля ни Томовъ незабавно да даде подъ съдъ побойниците. За юмруците предъ съдъ се отговаря, а не социализмъ се оборва. Подъ съдъ, подъ съдъ чомагашите!

Работническа печетарска вечеринка.

За да се поддржатъ гревистите, които обявиха стачка въ печатниците „Либералний клубъ“ и Ковачевъ, необходими сж материални срѣдства. Ето защо настоятелството на цент. печетарски синдикатъ организира една **семейна вечеринка**, която се даде на 14 т. м. вечерта въ локалитъ на братя Прошекови. Семейния характеръ на вечеринката обаче съвсѣмъ не измѣни, понеже грамадната публика, която падойде, надмина очакванията на всички. Салонътъ събира около 600 души и той буквално бѣше прѣпълненъ съ работници. Сжщо и въпканния коридоръ бѣше прѣпълненъ. Вътрѣ салонътъ бѣше окиченъ съ червени знамена и съ портретите на Маркса, Енгелса, Ласали, Ботева и мн. др. картини.

Часътъ стана 9. Другарятъ Янко Сакъзовъ излѣзе на сцената, посрѣщпашъ съ бурни и прочувствени ржкоплѣскания. Слѣдъ като

поблагодари на публиката за пейните съчувствия и готовностъ за самопожертвувание въ полза на стачниците, той започна сказката си: **Борбата на работниците**. Като описа доста на широко сегашния капиталистически строй, съ всичките негови послѣдствия, гибелни за работниците, той мина на сжщественната частъ на сказката си: *економическата и политическата борба на работниците*. Първата се води, каза той, въ името на всѣкидневните пужди и интереси на работниците, какъвто е случаятъ съ валпата стачка. Втората се води съ цѣлъ да се вземе въ ржцѣ държавната властъ, и тогава чрѣзъ законодатъленъ редъ да се прокаратъ всички ония реформи, необходими за единъ по човѣшки животъ на работниците. Економическата и политическата борба на работниците съставляватъ тѣй парѣчената классова борба, тѣ сж които пълнятъ работническото движение. Като пожела излѣзъ успѣхъ на печетарския синдикатъ, той завърши рѣчта си съ викътъ: „Да живѣе работническото дѣло!“ Залата гръмна отъ сжщия викъ, придруженъ съ продължителни ржкоплѣскания!

Подиръ това почнаха се декламациите. Другарятъ А. Томанъ издекламира чехското стихотворение „Ma duse se chvi!“ Той биде принуденъ да се повърне на сцената и издекламира едно пѣмско стихотворение. Сполучливо бѣше издекламирапо и стихотворението *Лудий*, за което другарятъ Ст. Поповъ бѣше поврѣщанъ още два пжти на сцената.

Изигра се и Вазовата комедия *Махалки чорбаджи*. Чорбаджииятъ животъ, съ всичките негови мерзки проявления, бидѣ сполучливо прѣдставенъ на сцената. Огличната игра на другари *Гайдаровъ* (слугата *Петко*) въскити до пѣмай кждѣ публиката. Неговия смѣхъ се придружаваше съ смѣхъта на цѣлата публика. Несъмненните комически достоинства, които той е проявилъ до сега, даватъ надѣжда да върваме, че той ще бжде достоенъ работнически актьоръ. Не по малко сполучливо игра и г. *Кожухаровъ*, който изпълняваше ролята на чорбаджиия. Всички други роли, съ малки изключения, бѣха изпълнени добръ. Край на пиесата се свърши верѣдъ продължителните ржкоплѣскания на публиката.

Слѣдъ туй започна се танцътъ. Той продължава слѣдъ полунощъ.

Прѣзъ една отъ паузите другарятъ *Г. Георгиевъ* произнесе една къса рѣчъ за синдиката и стачниците, като ги поздрави съ викътъ: „Да живѣе стачката!“ Думите му бѣха повторени съ грѣмки викове отъ всички работници.

Веселата картина стана още по привлекателна, когато малкия декламаторъ *А. Стефановъ* издекламира сполучливо нѣколко стихотворения.

Стачката на работниците намѣри най-голямъ съчувствие между обществото, доказателство за което служи многобройната публика, която посѣти вечеринката. Словослагателите сж разбрали своите интереси и сж започнали организирана борба, единственна отъ която тѣ могатъ да очакватъ най-големи успѣхи.

Прочес, напредъ въ борбата!

Ст. Е. Русевъ.

ВЪНКАШНА ХРОНИКА

— Очакванията на социализма въ Франция. Въ една своя статия, напечатана въ в. *Мажата република*, Жоресъ пише, че социалистите сж искали избирането на радикала Бриссонъ за прѣдсѣдател на републиката, за

да могат съ една по голѣма тишина и спокойствие да се приготвяват за бъдещата република на труда; по болшинството отъ депутатитѣ избраха Феликсъ Форъ и се хвърлятъ напovo въ неизвѣстноститѣ на една реакция, отъ колкото да прѣдпочетатъ една чиста и ясна републиканска политика на реформи и прогресъ. Обаче, дали Форъ ще бѣде вѣренъ изразителъ на стремленията на реакционеритѣ или той, като разбере времето въ което е поста- вепъ на президентското кресло ще имъ изне- вѣри и ще прѣдпочете политиката на мирното развитие, това ний, казва Жоресъ не можемъ да кажемъ отъ сега; но ний ще чакаме съ едно пълно спокойствие, винаги готови къмъ борба и дѣятелностъ.

Въ Парижъ работницитѣ още отъ сега се приготвяватъ за отпразднуването на тѣз- годишния празникъ на труда — 19 Априлий.

— **Съединенитѣ Щати.** Въ Нью-Йоркъ служащитѣ по трамваитѣ отъ нѣколко време сж въ стачка. Положението на стачницитѣ става сериозно; на нѣкои мѣста отъ града сж станали бѣзредици. По недостатъчността на полицията сж свикани 3000 души отъ милицията.

На 9 Януарий т. г. едно твърдѣ сериозно сблъскване е станало между милицията и едно множество отъ стачницитѣ и тѣхнитѣ приятели. Има по нѣколко ранени отъ едната и друга страна. Всички опитвания за помирение сж оста- нали на пусто. Кмета е запретилъ натрупването по улицитѣ.

На 10 Януарий, едно множество отъ 2000, поддържано отъ самото население нѣколко пжти надъ вечеръ се опитали да спрѣтъ вървението на трамваитѣ. Нови сбивания сж станали; има нѣколко кондуктори ранени; стачницитѣ сж отблъснати чрѣзъ байоне- ти; между тѣхъ има нѣкои тѣжко ранени. Въ сбиванията сж пострадали жени и дѣца. На нѣколко мили трамваитѣ можали да минаватъ само подъ силната поддръжка на полицията.

Въ предишния день стачницитѣ въ Брук- лингъ сж нападнали стоварищата на трамваитѣ; при всичката защита на три дружини отъ мили- цията, единъ градъ отъ камани, железарии и счупени стѣкла сж обсинали милицията. Байо- нетитѣ и прикладитѣ сж биле често употре- бавани, поради което има много ранени. Го- лѣма частъ отъ гражданитѣ явно съчувствуватъ и поддържатъ стачницитѣ. Накачили се по стрѣхитѣ и по високото на желѣзницитѣ, които минаватъ по мостоветѣ подъ улицитѣ, тѣ хвър- ляли върху милицията съ каквото имъ попад- нело въ рѣцѣ. Властта е заповѣдала да се затворятъ всички кафепета и публични завѣ- дения. Тя е намѣрила по улицитѣ много елек- трически линии скѣсани, което туря въ опас- ностъ живота на минувачитѣ.

Станало едно свидание между компа- ниитѣ на трамваитѣ и на гревиститѣ, по до никакво помирение не сж стигнали. Компаниитѣ при всичко, че се хвалятъ да сж си намѣрили нови работници, сж безсилни да поддържатъ пжтуването на трамваитѣ, въпреки поддръж- ката на полицията и милицията.

РАБОТНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРЪ.

— **Пета стачка на словослагателитѣ въ София.** Тия стачки захванаха да искарватъ на па- заръ кривитѣ ризи на капиталиститѣ печатари. Господата кой отъ два, кой отъ три и петъ мѣсеци не сж заплащали на работницитѣ си. Това е повече отъ безчеловѣчно!

Слѣдъ напушанieto работата въ печатницата на Ковачевъ, словослагателитѣ въ печатницата на Т. Х. Тошевъ, на 13 този мѣсецъ послѣдваха тѣхния примѣръ на самозащита и, на брой 15 души, обявиха стачка. Т. Тошевъ е ималъ безочливостта да не имъ заплати отъ три мѣсеца врѣме. Тѣ постоянно му напомняли, че ако не имъ се заплати ще напушнатъ печатницата му. Но той

Отговоренъ-Редакторъ: Ангелъ Ив. Гюзелевъ.

прѣдпочете тѣ да направятъ това, отъ колкото той да излѣзи исправенъ длѣжникъ по отношение къмъ работницитѣ.

Всѣки може да разбере колко е мѣчно единъ бѣденъ човѣкъ да живѣе на кредитъ нѣколко мѣсеца. За това всичкитѣ словослагатели въ София енергично трѣбва да подкрепятъ другаритѣ си въ стачка, защото при нѣманието на никакъвъ надзоръ господаритѣ не знаятъ граница на своята експлоатации.

Слѣдъ мжкитѣ и студа — недоплащане. Предприемачтъ Т. Г. Органджиевъ въ началото на миналата година се е наелъ да направи шо- сето отъ с. Спалхаръ до гр. Попово. За работници той повикалъ сиромаси селени отъ околнитѣ села. Шосето е свършено презъ Мартъ мѣсецъ, но г. предприемача не побързалъ да свърши и смѣт- китѣ си съ работницитѣ. Само на 30 — 40 души селени отъ с. Зараево (Поповско) той дължи около 200 л. Селенитѣ постоянно си ги искатъ, но ето десетий мѣсецъ отъ какъ не имъ е заплатено. А знаете ли за какъвъ черъ трудъ се дължатъ тия пари? Селенитѣ сж работили отъ зори до мрък- нало; слѣдъ свършването на работата едни сж оставали да пощуватъ по кантонитѣ, или по шо- сето, запазени отъ студа само съ една завивка, други пъкъ си разотивали по околнитѣ села, или чакъ въ родното село, за което сж бивали потрѣбни само по 1—2 часа път; на връщане тѣ трѣбвало да ставатъ много рано, за да се истрепятъ съ ходъ, два часа преди захващанieto на работата. И това всичко за една нищожна заплата, която отгорѣ още не е и заплатена. На такива тѣглила сж изложени селскитѣ работници, безъ да има нѣкой да имъ помогни.

А другъ единъ капиталистъ, Джуро Ивановъ отъ Тръвненскитѣ колиби, главния предприемачъ въ Разградский окръгъ, прѣзъ 1892 г. се наелъ съ контрактъ да построи училището в. с. Зараево. Пазарлъка станалъ за 20,000 лева. Училището отдавна се свършило, предприемача си получилъ паритѣ напълно, но на коларитѣ отъ това село не имъ заплатилъ, гдѣто му прѣнасли прѣстѣи камѣни. Било съ помощта на тогавашния кметъ Денчо Пѣвевъ, било съ хитрини и молби, той можа да ги прѣдума да му работятъ, като оставили своята работа, кому половина, кому съ обѣщания, че ще му ги исплати кога дойде бирника, а кому нищо не е заплатилъ като казва, че не го познава. Това се казва „ис- тѣкаха си платното, ритамъ ти кросното.“ — хастъ тѣй стана. Въ Стамболово врѣме той предпри- емачъ си ималъ хубави защитници, а и сега ги има, защото никой нѣма да му търси истѣнко смѣтката да ли е платилъ на работницитѣ ли не.

— **Въ една отъ софийскитѣ печатници управ- ителтъ е излѣзълъ колкото практиченъ, толкова и безсѣвѣстенъ човѣкъ.** Понеже господарьтъ на тази печатница не заплаца по нѣколко мѣсеца на сло- вослагателитѣ си, управители имъ дава на заемъ свои пари съ тѣжка лихва. Работницитѣ распра- вятъ такова нѣщо: когато дава нѣкому пари, туря таково условие: ето ти четри лева, ама на края на седмицата ще удържа едно левче зеде. Платитѣ имъ минавали прѣзъ негови рѣцѣ и той свободно си задържалъ лихвата.

ИЗЪ ВСѢКИДНЕВНИЯ ЖИВОТЪ.

Единъ работникъ пита: — „Защо на единственната дѣщеря на г-жа Запriansва, притѣжателка на три къщи съ мѣсеченъ при- ходъ 200 л. и пензионерка съ 60 л. мѣсечно, не и се отнеме стипендията, отпущната въ Стам- болово време съвсѣмъ несправедливо?“

Просвѣтителъ безъ просвѣщение. — Въ г. Кула има едно отче назначено за учителъ въ класното училище. Дадени му сж нѣкои важни прѣд- мети, но то почти нищо не е предало до сега; по цѣли часове не се явява въ училищната стая, а кога дойде въ училището сѣди само по 10-15 минути. Къдѣ е попа — на погрѣбение; къдѣ е попа — въ кръчмата и пр. Но бива го и въ интри- ганство. Често си е телеграфиралъ съ Кулския представителъ кога да премѣстятъ и кога да на- значаватъ на служба. Отъ нравствена страна, говори се изъ града, че е даденъ подъ сѣдъ за едно дѣло, за което сега ний не можемъ да съоб- щимъ до гдѣто не получимъ по достовѣрни свѣдения.

Пакъ въ Кула. — Една вечеръ нѣколцина души срѣщнали мировия сѣдия, секретаря на окол. началникъ и самия околийскъ началникъ, въ цивилна униформа. Единъ отъ първитѣ запи- талъ послѣднитѣ къдѣ отиватъ. Отговорили имъ, че „отиваме на сѣдѣнка, по оная работа“. Това ли

сж пазителитѣ на добритѣ прави ще попита- мей богоспасемата екзархия въ Цариградъ?

ОБЯВЛЕНИЯ.

АПТЕКА БЪЛГАРИЯ въ градъ Ям- болъ търси ученикъ съ петокласно образование или прак- тикантъ. За споразумѣние до притежателя Викторъ Терзийлъ. 5—1—5

ТРЪСЯ ДА КУПА ДВѢ

КНИГОВЕЗСКИ МАШИНИ

на вѣхто: една рѣзачка и една Vergoldepresse.

За споразумѣние до **Алески Пършоровъ**, Книговѣзедъ въ Братца.

1—2—3

МЛАДЕЖЪ

свършивши срѣдне учебно завѣденне

търси работа въ нѣкоя търговска кантора, или въ администрацията на нѣкой вѣстникъ или прошенписецъ при нѣкой адвокатъ. За спо- разуменне въ администрацията на в. „Социа- листъ“.

Материалистическото разбиране на историята.

отъ

Н. Добруджану — Герца.

София, Печатница „Напрѣдъкъ“. Цѣна 15 ст. Тази малка брошура излага основнитѣ начала на социалистическото учение. Тя заслужи- ва вниманието, както на всичкитѣ ни другари, които я нѣматъ, така и на нашитѣ противници, които критикуватъ социализма, безъ да го разбиратъ.

БЪДЖЩЕТО ЦАРСТВО.

КНИЖКА ЗА НАРОДА.

ПРЕВЕЛЪ

Г. Бакаловъ.

Цѣна 25 стотинки.

Адресъ: Печатница „Напрѣдъкъ“ — София.

ОБЯВЛЕНИЕ

Има пристигнали нови порѣчки за „Н. Календаръ“. Съобщаваме, че първото издание е съвсѣмъ изчерпано и се отпечатва второ, значително допълнено и поправено.

Отъ издателитѣ на календаря.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ

Пловдивъ Д. Х. — въ. Съобщете си адреса, защото 7—8 кн. отъ „Денъ“ се повърна отъ пощата.

Кула С. Всичко е изпълнено. „Социалистъ“ редовно се испраща. Справете се въ пощата.

Свищовъ И. Ж. И. „Социалистъ“ и „Денъ“ се испраща. Администрацията не е крива.

Ст. Загора З. 1, 7, 25 — 26 бр. сж изчерпани

Силистра Н. Получиха се 3 л.

Лозана К. въ Материяла ще печатаме. Гответе разенъ материялъ за „Денъ“. IX-та книжка е подъ печатъ.

Нанси К. Р. Въ „Денъ“ се печата „Рамл. и въз. Въз- гаржл.“ Готви кричтъ и, както и „социаленъ прегледъ.“ „Тур- скитѣ вѣрства въ Армения“ печатаме идущия брой „Соци- алистъ“.

Софийско, с. Саранци М. Ц. М. 25 — 26 бр. „Соци- алистъ“ е изчерпанъ. Другия ви се прати.

Видинъ С. Р. Б. брой е изчерпанъ.

Печатница „Напрѣдъкъ“ — София.